

Museums-Tidende

INFORMASJONSAVIS FOR STAVANGER MUSEUM NR.3, DESEMBER 1995 5.ÅRGANG

NYE SJANSER - NYE GEVINSTER...

De siste årene har Rogaland fylkeskommunes museumsplan lagt en alvorlig demper på utviklingen av Stavanger Museum. Oppbygging av museumsvesenet i distriktene er planens hovedbudskap, og dermed er Stavanger Museum nullstilt med hensyn til budsjettøkninger. I utakt med planen kom ICOM 1995 og ga museet vårt et løft som også fylkeskommunen i denne helt spesielle situasjonen fant nødvendig. Og fylket skal ha all ære for sin medvirkning i dette prosjektet. Men nå er hverdagen her igjen, og Stavanger Museums vandring i museumsplanens skyggedal kan fortsette.

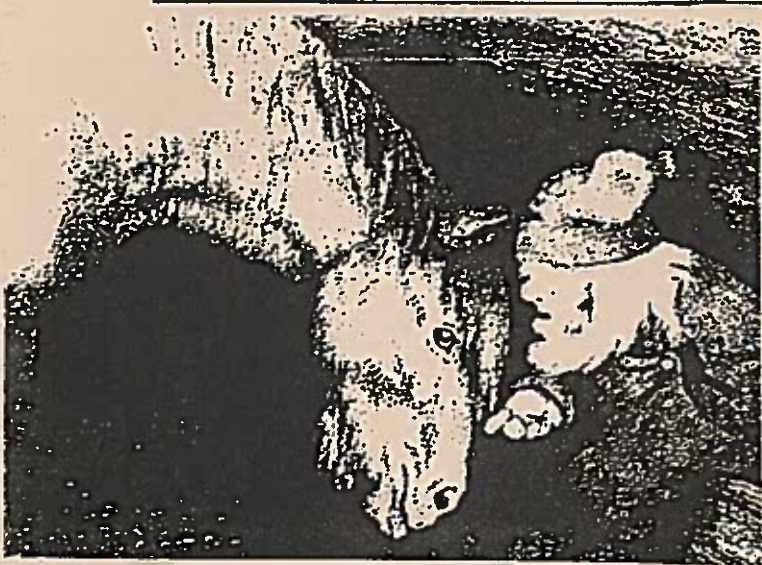
Stavanger Museum har velbegrunnede behov både for nye stillinger og volumøkning av det offentlige driftstilskuddet forøvrig. Blant annet har

museet søkt om en ny håndverkerstilling i en årrekke uten å få gjennomslag. Bakgrunnen for museets søknad er det faktum at Stavanger Museum forvalter bygningshistoriske kulturminner i nasjonal toppklasse - bygninger av en størrelse som krever en helt annen innsats på vedlikeholdssektoren enn det museet med dagens bemanning og dagens budsjett kan make. Dermed oppstår situasjoner som den man nå har på Ledaal, med mangeårig mangel på vedlikehold.

Jeg har full forståelse for behovet for å styrke museumsvesenet i distriktene. Dette må imidlertid ikke føre til at man overser ethvert behov for også å styrke den sentrale museumsinstitusjonen i Stavanger. Man må ikke glemme at Stavanger Museum i tillegg til sin egen region også ivaretar en rekke både fylkesdekkende og nasjonale oppgaver. Museet har i mer enn 100 år med sine store samlinger og omfattende virksomhet representert et vitenskapelig, faglig ressursmiljø for hele Rogaland. Skal museet også i fremtiden kunne fylle en slik rolle, vil budsjettmessige volumøkninger i blant være nødvendig.

I desember er det igjen nye sjanser og nye gevinster. Da skal fylkekommunen vedta årsbudsjettet for 1996. Vi kan ikke annet enn å sette vår lit til at politikerne denne gang tar konsekvensen av den alvorlige situasjonen museet har beskrevet i sin budsjettsøknad.

Ove Magnus Bore

JULEFEST på LEDAAL OG BREIDABLIKK

søndag 10. desember kl.11:00 - 16:00

- * Juleforestilling på låven med musikk og lek.
- * Masse aktiviteter for barn med julepynt, opplesing, dekorasjon av pepperkaker og nisseverksted
- * Julegrøt m.m.

STAVANGER MUSEUM

Stavanger Museums årbok 1994

Blir presentert på Stavanger Museum
torsdag 14. desember 1995

Kl. 19.00

Arr. Stavanger Museums Venner

Velkommen

Under samme stjerne Rederiet Peder Smedvig 1915-1990

I 1990 feiret Smedvig-rederiet 75 års-jubileum. I den anledningen ble boken "Under samme stjerne Rederiet Peder Smedvig 1915-1990" utgitt.

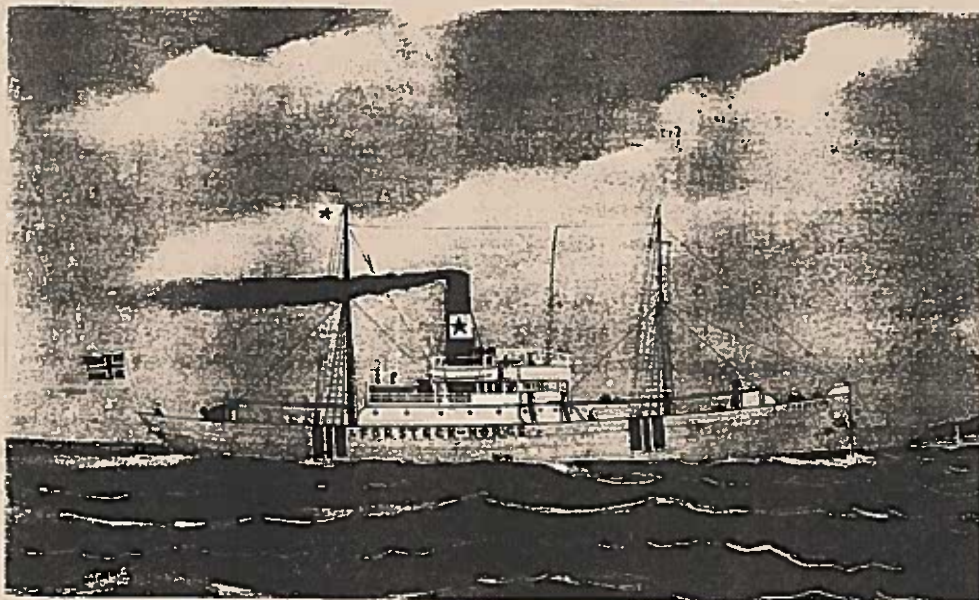
Under første verdenskrig etablerte skipskaptein Peder Smedvig seg i Stavanger som skipsreder og hermetikkfabrikant. Fortsatt er det maritime virksomheter som dominerer Smedvig-selskapene. Men nå er virksomheten i første rekke knyttet til olje-

virksomheten, og domineres av oljeboring, leting, utvinning og tankfart.

Boken er en studie i økonomisk entreprenørskap gjennom tre generasjoner. Firmaets utvikling ses i lys av den internasjonale økonomiske og politiske utvikling. Valgene som ble tatt underveis, har delvis hatt lokal og delvis personlig begrunnelse. Begivenheter utenfor landets og lokalsamfunnets grenser, tilfeldigheter og langsiktig planlegging blir

trukket fram av forfatterne. Det blir også lagt vekt på ulike ledes individuelle måter å håndtere endrede betingelser gjennom årene. Ved å bruke firmaets egne arkiver, en rekke andre arkiver og personlige intervjuer har forfatterne forsøkt å få fram samspillet mellom det lokale og det internasjonale perspektiv i Smedvig-selskapenes historie, fra hermetikkfeberen raste i Stavangerområdet og til byen ble oljehovedstad i Norge.

Boken er forfattet av direktør ved Norsk Teknisk Museum, Gunnar Nerheim og tidligere direktør ved Stavanger Museum, Bjørn Utne. Boken som er på 335 sider er utgitt av Peder Smedvig A/S og Stavanger Sjøfartsmuseum har fått restopplaget av boken. Den koster nå 150 kroner. Ta kontakt med Stavanger Museum, tlf 51 52 60 35 hvis du ønsker å kjøpe et eksemplar. Roar Svendsen

Med kjøpet av D/S «Førsteck» i 1915 tok Peder Smedvig steget over i rederiets rekker. Skipet, som var på 399 brutto register tonn og bygget i 1894, ble solgt med stor fortjeneste høsten 1916.

Malt av G. Robert

Ny publikasjon fra Hermetikkmuseet.

Jørg Hviding : *Historien om de "Røgede Norske Sardiner"*

Hermetikkmuseets nye publikasjon bør bli et naturlig innsalg under mange Stavangerjuletrær i år. Historien om de "Røgede Norske Sardinere" er en oppfølger til "Kappløpet om

falskemaskinen" som kom i fjor. Og i likhet med forløperen er det den tekniske historien Jørg Hviding beskriver. Her tar han for seg historien om

sardinen fra de første Røgede Norske Sardinere, og følger produktets historie gjennom hermetikkindustriens storhetstid i vårt århundre og fram til dagens effektiviserte sardinproduksjon.

Boken koster kr. 50,- og selges på hermetikkmuseet

Bjørn Arild H. Ermland

Ringmerkingsentralen ved Stavanger Museum har også dette året mottatt betydelige bidrag fra direktoratet for naturforvaltning. Den generelle driftsstøtten er på 200.000 kr, og i tillegg er det stilt 50.000 kr til disposisjon for korrekturelesing av eldre merke-data. Disse bidragene har ført til at mengden av cdb-lagt informasjon øker. Dette vil gi nye muligheter for bearbeiding av materialet.

Ringmeringsentralen 1995

DN har også kjøpt nytt datautstyr til sentralen til en verdi av 100.000 kr. Vi disponerer nå en pentiummaskin med 1 gigabyte harddisk, i tillegg til de maskinene vi hadde fra før. I tillegg til dette skal DN bruke 100.000 kr til programutvikling for ringmerkingssentralen. Det er et administrasjonsprogram som skal utvikles. Dette vil føre til at vi lettere kan holde oversikt over gjenfunn, merkinger, ringbeholdninger etc. Samtidig vil tiden

tiden mellom mottak av gjenfunnsmelding til svar til merker, finner og evt. utenlandsk sentral foreligger, bli vesentlig redusert.

Vi er selvsagt glad for at DN har bidratt med en betydelig støtte til norsk ringmerking dette året. Det er imidlertid et godt stykke igjen før vi har nådd de mål vi har satt oss. Det er derfor nødvendig at DN følger med også på den etappen.
Olav J. Runde

STAVANGER MUSEUMS ÅRBOK 1994

Vet du hvem som er de jærsk sanddyners "kolibri"? Kjenner du Henrik Jørgen Reinert og Michael Slettebø? Visste du at opptil 15.000 fiskere kunne være samlet i Skudeneshavn under vårsildfiskeriene på 1800-tallet? Ikke det? I Stavanger Museums nye årbok vil du finne opplysninger om dette, og om mye mer!

Som vanlig har boken artikler med tema fra alle museets fagområder, fra kulturhistorie til zoologi. Med andre ord, mye spennende lesning til juleferien!

Årets hovedartikkel er skrevet av Roar Svendsen. Den omhandler Skudeneshavn som sjøfartsby og som sildeby i perioden 1835-1875. I løpet av disse årene utviklet stedet seg til et lite bysamfunn. Pådriveren for denne utviklingen var det rike sildefisket som fant sted på Sørafeltet. Etter at stedet ble eget tollsted i 1860, kom eksportvolumet til å bli

betydelig. Bare Stavanger, Bergen og Haugesund overgikk Skudeneshavn som eksportbyer for sild. Svendsens beskrivelse av denne utviklingen er et viktig bidrag til vår forståelse av Rogalands sildefiskerier og sildeeksport på 1800-tallet.

Michael Slettebø arbeidet som arkitekt i Stavanger i årene fra 1916 til 1922. Hans arbeider har vært lite omtalt, selv om han i stor grad preget byens villabebyggelse rundt første verdenskrig. Hild Sørby gir i sin artikkel en presentasjon av Michael Slettebø og hans villabebyggelse, samtidig som hun beskriver byens villabygging generelt. Artikkelen vil ha stor nytteverdi for alle som arbeider med Stavangers arkitekturhistorie.

Mauresvermeren, sanddynenes "kolibri", er bare en av de mange sommerfuglene vi kan finne langs jærstrendene. Tore R. Nielsen gir i sin artikkel en beskrivelse av det fargerike

livet som finnes i disse jærsk ørkener.

Henrik Jørgen Reinert var oppfinner av den berømte Reinerts falsmaskin. Denne oppfinnelsen var en de mange som radikalt mekaniserte og rasjonaliserte framstillingen av bokser for hermetikkindustrien. Jørg Hviding presenterer i sin artikkel en rekke av oppfinnelsene innen tomboksproduksjonen, og viser også hvordan lukking av boksene ble mekanisert.

Som sagt, mye spennende lesning innen musets mange fagfelt. Medlemmer av Stavanger Museums venneforening får boken tilsendt gratis, andre kan kjøpe den i vår administrasjon i Musegt. 16 eller ved et av våre anlegg.

Vi ønsker forøvrig velkommen til arrangement i regi av venneforeningen torsdag 14. desember på Stavanger Museum, da de fire forfatterne vil presentere sine artikler nærmere.

Randi Skotheim

Skolemesterskapet i mablis 1995

Mablis er "inn" i Stavangerskolene! 120 4. klassinger fra 13 forskjellige skoler meldte seg på årets mesterskap som startet på Hermetikkmuseet 22. september. "Heia Norge" var til stede og filmet hele første spilledagen, og det resulterte i et fint innslag på NRK søndag 1. oktober. Sluttspillet 22. oktober ble svært spennende. Finalen ble vunnet av The Crazy Sharks fra klasse 4a ved Sunde

skole. Laget besto av Simen Knudsen og Vidar Mjelde Larsen. Den flotte vandrepokal, gitt av SR-bank, ble overrakt på skolen noen dager senere. Andre plassen gikk til Karen Sofie Sørensen og Sara Iren Hovland fra 4c ved Nylund skole.

Barnekulturen som oppstod i tilknytning til hermetikkindustrien i Stavanger vil Norsk Hermetikkmuseum fortsette

å formidle. De fleste som har vokst opp i Stavanger har samlet på iddisar, brettet pillefygert, spilt mablis med iddisar som betalingsmiddel eller fått nye iddisar ved sjeining eller strøing. Dette kan en fortsatt få oppleve på Hermetikkmuseet. Vi takker Iddisklubben Norway Brand for at de hver første søndag i måneden arrangerer iddisbyting på Hermetikkmuseet.

I samarbeid med Iddisklubben inviterer vi også til deltagelse i Stavangermesterskapet i mablis 1996, åpen klasse, som tar til søndag 4. februar. Nærmere opplysninger vil bli formidlet gjennom pressen når arrangementet nærmer seg. Alle er velkomne til å delta - og til å ha det gøy!

AnneBerit Sæl

Årgangssardinen 1994

Som et helt nytt produkt kommer Årgangssardinen på markedet nå like før jul. Hermetikkmuseet lanserer produktet i et samarbeid med Fagforum for Mat og Drikke, og Norway Foods. Det er mye som tyder på at Hermetikkmuseet har vært med på å utvikle et produkt som kan konkurrere med den ellers velkjente Årgangsvinen, både hva angår kvalitet og samlerinteresse. Årgangssardinen 1994 er fisket i Skåneviksfjorden 23. august 1994, og er av svært god kvalitet. For tålmodige sardinelskere anbefaler vi å la eskene ligge et par år for modning, før man nyter et sjeldent produkt fra sjøens spisskammer.

Produktet vil bli solgt i et begrenset opplag, og selges bare i kasser av 6 bokser til kr. 180,-
Bjørn Arild H. Ersland

museums stafetten

Museumsstafetten for våren 1996 er under arbeid. Første arrangement blir søndag 21. januar. Spesielt vil det bli varierte tilbud for barnefamilier.

Du kan få kalenderen på alle museer og samlinger i Stavanger fra begynnelsen av januar.

Koordinator for Museumsstafetten er publikumstjenesten ved Stavanger Museum.

Anne Berit Sæl

Åpningstider for publikum julen 1995

Søndag 3 desember Julearrangement på Hermetikkmuseet kl 11.00-16.00

Søndag 10 desember Julefest på Ledaal&Bredablikk kl 11.00-16.00

God Jul og Godt Nytt Museums år

Velkommen tilbake til Stavanger Museum januar 1996

C-post

Ansvarlig red.:
Ove Magnus Bor

Redaksjonen:
Arne Hatløy
Anne Berit Sæl

Layout:
Arne Hatløy

Avsender:

Stavanger Museum
Musérgaten 16
N-4005 Stavanger